(७७)

श्री० हरी सीताराम दीक्षित यांजला ता. २०।३।२४ चे श्री० कृष्णा नारायण उर्फ छोटू भय्यासाहेब फलक्कर ऑनररी माजिस्ट्रेट हे ... यांच्या आलेल्या पत्रांतील उतारा:—

" माघ व० १४ सोमवारला शिवरात्र होती. त्याकरितां घरांतून कुटुंब ... ना मुलें बाळें सर्व नेमावरास श्री सिद्धनाथाच्या दर्शनाकरितां गेलीं. ही ...डळी रविवारीं दुपारीं तीन वाजतां रवाना जहाली. रस्त्यांत गाडीचें चाक ...घडल्यानें उशीर लागला व संध्याकाळीं अंधार जाहला. त्यावेळीं हडीयास ...र्मदेच्या कांठावर पोंहचली. संध्याकाळ जाहल्यामुळें नावा वगैरे बंद ...झाल्या. तेथें नावाड्यांना असा हुकूम आहे कीं, अंधार जाहल्यावर कोणास ...नावेंतून उतरूं नये. नर्मदेच्या कांठावर पोहोंचल्यानंतर आमच्या नौकरांनीं ...नावाड्यांना पुष्कळ सांगितलें व दुप्पट पैसे उतार देण्याचें कबूल केलें, परंतु ... कांहीं ऐकेनात व त्यांनीं साफ इनकार केला. यावर आतां कोठें जावें ...या विचारांत सर्व बसले. इतक्यांत कुटुंबांनीं असे उद्गार काढले कीं, "बाबा तुझी मर्जी," व नोकरांला सांगितलें कीं गाडी जोडा, हडीयास कोठें ...तरी मंदिरांत घेऊन चला. इतक्यांत असा चमत्कार जाहला कीं एक फकीर ...कमरेला फडकें गुंडाळलेला व कफनी घातलेला व डोक्याला फडकें बांधलेलें (जसें श्रीसमर्थ डोक्याला ? बांधीत असत त्याप्रमाणें) व पाठीवर ...त्या फडक्याचा सोगा सुटलेला व हातांत २ छोटी पांढऱ्या रंगाची ... ...न ठेंगणी अशी घेऊन आला व नावाड्याला म्हणाला कीं हम दिनभरके ...भटकते आये हे हमको पैली पार ले चल त्यावर नावाड्यानें सांगितलें कीं ...ला येत नाहीं. नंतर आमची मंडळी बसली होती तेथें आला व आमचा ...नोकर नत्थू नावाचा आहे त्याला म्हणाला कीं तुमभी पैली पार जानेके वास्ते ...गये क्या त्यावर त्यानें असें म्हणाले कीं, तुमने इतनी देर क्यों कीई औरत ...आद ...चे है जलदी आना चाहिये यावर तो नौकर बोलला कीं बाबा,

[illegible] चार रस्तेने पाहीला नवरा [illegible] [illegible]
ते फकीर बुवा बोलले कीं, यह रयाशत कोनकी है? नोकरांनी सांगितलें कीं
आपन खडे है यह अंगरेजी है और नर्मदाके पैलीआर होळकरी है [illegible]
ते फकीर बुवा म्हणाले कीं, अभी ठाणेसे आता हूं और हुकूम लाता हूं
इनके बापको लेजाना पडेगा तुम मत घबरावो असे म्हणून तेथून [illegible].
दाहा बारा हात गेले असतील व दिसेनासे जाहले, इतक्यांत ज्या नावा-
ड्यांनीं नाहीं म्हटलें होतें त्याच नावाड्यांनीं तावडतोब येऊन सांगितलें कीं
तुम्हाला आतां घेऊन चलतों व तावडतोब नावेंत स्वतः सामान ठेऊं लागले.
व आमच्या मनुष्याला मदत करून गाड्या नावेंत ठेविल्या. दोन गाड्या
होत्या कुटुंबानी नौकराला सांगितलें कीं त्याला विचार किती पैसे घेतील
नाहीं पेक्षां त्या काठावर गेल्यावर कटकट करतील. त्या वरून
नौकरांनीं नावाड्याला विचारलें काय घ्याल तें सांगून द्या. नावा-
ड्यांनीं म्हटलें कीं आम्ही कांहीं सांगत नाहीं तुम्हाला वाटेल तें द्या किंवा
नका देऊं; परंतु लवकर बसा म्हणजे तुम्हांस पोंहचवून देतों. ज्यावेळीं
फकीरबाबांनीं सांगितलें ठाणेसे जाके हुकूम लाताहूं व तेथून चालत
गेले तेव्हां ते दहा बारा हात जाऊन दिसेनासे जाहले. त्यावेळीं बायकामुलेंसुद्धां
सर्वांच्या डोळ्यांत अश्रु आले व सर्वांनीं हात जोडून प्रार्थना केली कीं बाबा
आमच्याकरितां आपण तसदी घेतली. नंतर नावेंत बसून सर्व मंडळी पारने-
मावरास गेली व सुरक्षित घरीं जाऊन पोहोंचली. श्रीसमर्थांनीं दाखविलेला
चमत्कार आपल्यास कळविला आहे. बाया मुलें नौकर यांशिवाय बरोबर दुसर
कोणी नव्हते श्री समर्थ ठिकठिकाणीं कसें रक्षण करितात ह्याचें हें उदाहरण
आहे. आमच्यासारखे मूर्ख या संसारजालांत फसून इतका चमत्कार दाख-
वीत असतां चरणावर पूर्ण विश्वास ठेऊं शकत नाहींत. आतां श्रीच्या चरणाकडे
हीच प्रार्थना आहे कीं, या पाशांतून सोडवून तुझ्या चरणावर दृढ विश्वास
ठेवीन अशी बुद्धि दे. जाहलेली हकीगत सेवेसी कळविली आहे.

कृष्णराव नारायण परूळकर.

कॅप्टन व्ही. जी. हाटे त्रिकालेर यांचा अनुभव:—डॉ. हाटे हे श्री साईनाथ महाराजांचे निस्सीम भक्त आहेत. हे शिर्डीस कांहीं दिवस राहिले होते. यांचेकडे ग्वालेरीस असतांना एके दिवशीं संध्याकाळीं साळूराम नांवाचा एक मराठा गृहस्थ भेटण्यास आला व सांगूं लागला कीं, आपला मुलगा घरांतून नाहींसा झाला व त्यामुळें आपण दोघे नवराबायको फार दु:खांत आहोंत. रा. हाटे यांचा पूर्ण विश्वास साईनाथ महाराजांवर असल्यामुळें त्यांनीं त्या गृहस्थाला सांगितलें कीं, तूं शिर्डीस जाऊन श्रींचें दर्शन घे म्हणजे मुलगा जरूर भेटेल. त्या गृहस्थानें लगेच नवस केला कीं, मुलाची खबर मिळतांच श्रींचे दर्शनास शिर्डीस जाऊं. कांहीं दिवसांनीं मेसापोटेमियाहून मुलाचें पत्र आलें कीं, आपण कोणास न कळवितां लढाईवर गेलों होतों व आतां परत येत आहों. ही खबर त्या गृहस्थानें रा. हा यांना कळविल्याबरोबर हाटयांनीं त्याला सांगितलें कीं आधीं महाराजांच्या दर्शनाला जावें; परंतु या गृहस्थानें तसें न करितां तो प्रथम मुंबईस सहकुटुंब मुलास भेटण्यास गेला, मुलगा परत येऊन भेटला खरा, परंतु त्याला ज्वर येत असून तो अतिशय कृश झाला होता. मुलाची ही स्थिति पाहून साळूराम त्याला घेऊन ग्वालेरीस आला व डॉ. हाटे यांचकडे औषधाकरितां गेला. डॉ हाटे यांनीं सांगितलें कीं तुमचा मार्ग चुकला. अद्यापि बाबांचें दर्शन घेतलें नाहीं त्यांचा मुलगा त्यांचे पायावर घालावा म्हणजे बरा होईल. साळूरामानें शिर्डिस जाण्याचा बेत केला व ओळखीसाठीं डॉ. हाटे यांजकडे पत्र मागितलें डॉक्तरांनीं सांगितलें पत्राची जरूर नाहीं, पण मी एक जिनस देतों तेवढी श्री समर्थांना नजर करावी व पेटींतून एक रुपया काढून त्या गृहस्थाजवळ दिला. डाक्तरांच्या मनांतील हेतु हा कीं बाबांच्या प्रसादाचा रुपया आपलेपाशीं असावा, कारण तो दुर्लभ 'प्रसाद' आहे. साळूराम शिर्डिस गेला. महाराजांचे दर्शन घेतल्यावर रुपया त्यांचे हातांत ठेवला,

महाराजांनी रुपया परत देऊन "ज्याचा त्याला द्यावा" म्हणून सांगितलें डाक्तरांची इच्छा तो रुपया आपणांस 'प्रसाद' म्हणून परत मिळावा अशी होती व ती ओळखूनच महाराजांनी तो रुपया वरीलप्रमाणें परत केला. साळूराम परत ग्वाल्हेरीस आला. व त्यानें डॉक्टरांना साईदर्शन झालें व मुलगा बरा आहे अशी आनंदाची खबर सांगून आपला रुपया आपणास परत दिला असें सांगितलें. अर्थात डाक्तरांच्या आनंदाला पारावार नव्हता त्यांनी लगेच उठून सद्गुरूंना नमस्कार केला व दिलेला रुपया हातांत घेतला. परंतु लगेच हा रुपया तो नव्हे अशी त्यांना स्फूर्ती होऊन तो त्यांनी साळूरामास परत घेऊन जाण्यास सांगितलें. साळूराम मनांत चपापला व रुपया परत घेऊन गेला. पुन्हां दुसरें दिवशीं दुसरा रुपया घेऊन आला व तो हातांत पडतांच डाक्तरांना आपली खूण पटली. आपल्या नायकोच्या चुकीमुळें रुपयाची अदलाबदल झाली होती असें त्यानें सांगितलें.

(७९)

रा. रा. वसंतराव नारायण (मुंबई) हे बरेच वेळां शिर्डीस श्रीसाईबाबांच्या दर्शनास जात असत, व त्यांची समर्थांचे ठिकाणीं पूर्ण श्रद्धा आहे. त्यांचेजवळ एकदां त्यांच्या एका मि.जहांगीर पटेल नांवाच्या पारशी स्नेह्यानें श्रीसाईबाबांचा फोटो मागितला व तो त्यांनीं दिला. मि. पटेल यांचा तो फोटो मिळविण्याचा हेतु शुद्ध नसून त्यांचा आफिसांत एक श्रीसाईभक्त ब्राह्मण रा. लिमये नांवाचे कारकून होते, त्यांना त्रास देण्याचा होता. रा. लिमये व मि. पटेल यांच्यांत बेबनाव होता. पटेल तो फोटो नेहमीं लिमयांच्या जवळ नेऊन त्या संबंधीं अभद्र भाषण करून लिमयांचे मन दुखवीत असत. तो फोटो दिल्याबद्दल लिमयांनीं वसंतरावांना दोष दिला. तेव्हां वसंतरावांनी सांगितलें कीं फोटो त्यांनीं जाणून बुजून दिला. हेतु हा कीं त्यामुळें तो मनुष्य सुधारावा व आतां आपण दोघे मिळून श्रींना विनवूं कीं त्यास प्यानें नाक मुठीत धरून श्रींच्या दर्शनास यावें नंतर सुमारें

१५ दिवसांनी तो पारशी गृहस्थ वसंतरावाकडे रडत आला व सांगूं लागला कीं, मी श्री साईबाबांचे अपराध केले आहेत त्यांचा मला पश्चात्ताप होत आहे व आपली थोडी दक्षिणा शिर्डीस पोहोंचती करावी. त्या मनुष्याची वृत्ती पालटल्याबद्दल वसंतरावांना आनंद झाला व ते पटेल यांना रा. रा. काकासाहेब दीक्षित यांचेकडे घेऊन गेले आणि तेथें पटेल यांनीं वरील सर्व हकीगत त्यांचेसमोर कबूल केली. पुढें १९१८ सालीं गुरुपौर्णिमेला वसंतराव व लिमये यांचेबरोबर पटेलही शिर्डीस महाराजांचे दर्शनास आले. पटेल यांनीं लिमयांचा द्वेष करण्याचें सोडून दिलें इतकेंच नव्हे परंतु ते दोघे पक्के मित्र झाले आहेत.

(८०)

रा. गणपत धोंडू कदम हे आपला अनुभव असा कळवितात कीं सन १९१४ सालीं मी कुटुंबासह श्रीसाईनाथ महाराज यांच्या दर्शनाकरितां नाशिक लाईनीनें आगगाडींत बसून जात असतां नाशिक स्टेशनच्यापुढें एक दोन स्टेशनाच्या अंतरावर गाडी चालू असतां, मी बसलों होतों, त्या डब्यांत पंधरा वीस काळे ठिक्कर असे भिल्ल एकामागून एक चढून आले, व माझ्याशेजारीं येऊन बसले (मी बसलों होतों त्या डब्यांत दुसरे प्यासेंजर कोणी नव्हते. मी व माझें कुटुंब व मुलगी एवढेच होतों) त्यावेळीं मी श्री. ह. भ. प. लक्ष्मण रामचंद्र पांगारकर यांचा भक्तिमार्गप्रदीप वाचीत बसलों होतों. तेव्हां मी समजलों कीं हे ऐकण्याकरितां माझ्याजवळ आले आहेत म्हणून मी त्यांतील कांहीं अभंग मोठ्यानें वाचूं लागलों. ते भिल्ल माझ्या जवळ पांच एक मिनिटें बसले आणि ते तसेच चालत्या गाडींतून उतरले तेव्हां मी त्यांना पहाण्याकरितां दरवाज्यावर गेलों व पाहूं लागलों तों, ते भिल्ल एकसारखे पळूं लागले इतक्यांत मी बसण्याकरितां मागें फिरलों तों एक वयोवृद्ध फकीर समोर बसलेला आढळला. मी मनांत विचार केला कीं, या डब्यांत कोणीही नसतां हा फकीर कसा आला. हा विचार मनांत येतांच

असलेला फकीर नाहींसा झाला. त्याबरोबर मला मोठा चमत्कार वाटला, व मी मोठ्या विचारांत पडलों. माझ्या नजरेसमोर फकीर व भिल्ल दिसूं लागले. हा जहालेला प्रकार माझ्या नजरेसमोरून जाईना. मी श्रीक्षेत्र शिर्डी येथें गेलों व साईनाथ महाराज यांच्या दर्शनास गेलों तों मशिदींत पाय ठेवतांच "सुरक्षित आलासना" हे शब्द महाराजांच्या मुखांतून निघतांच मला गहिंवर आला व गाडींत झालेल्या चमत्काराची आठवण होऊन भिल्ल हे कोणीतरी लुटारू असावे ते आह्मांस लुटण्याकरितां गाडींत चढले, पण समर्थांच्या दर्शनास जात असतां आड येणारें विघ्न श्रीसमर्थ साईनाथ महाराज यांनीं फकीर वेषामध्यें येऊन दूर केलें अशी जाणीव झाली. नंतर मी दोन तीन दिवस साईनाथ महाराजांच्या दर्शनाचा लाभ घेऊन मुंबईस परत आलों.

(८१)

तात्यासाहेब नूल्करांचे एकस्नेही डॉ. पंडित या नांवाचे एकदां बाबांचे दर्शनास आले. ते तडक मशिदींत गेले. दर्शन झाल्यावर बाबांनीं त्यांना दादा केळकरांकडे जाण्यास सांगितलें. त्यांना दादांचें घर ठाऊक नव्हतें. बाबांनीं त्यांना कसें कसें जावयाचें तें सांगितलें. ते त्याप्रमाणें दादांकडे गेले. दादांनीं त्यांचें स्वागत केल्यावर कांहीं वेळानें दादा बाबांचे पूजेस निघाले. निघतांना त्यांनीं डाक्टरसाहेबांस बाबांकडे येतां का असें विचारलें. डॉ. तावडतोब निघाले. मशीदींत गेल्यावर दादांनीं बाबांची पूजा केली. तेव्हां बाबा कोणालाही कपाळाला गंध लावूं देत नसत. मंडळी फक्त बाबांचे पायाला गंध लावीत. म्हाळसापती मात्र गळ्याला लावीत असत. दादांची पूजा झाल्यावर डॉक्टरसाहेब उठले व गंधाची तबकडी घेऊन बाबांच्या कपाळाला त्रिपुंड लावूं लागले. दादा घाबरले कीं आतां बाबांचा क्षोभ होईल पण बाबा कांहींच बोलले नाहींत व डाक्टरांना स्वस्थपणें गंध लावूं दिलें. रात्रीं दादांनीं बाबांस विचारलें आपण आह्मांला कपाळाला गंध लावूं देत नाहीं आणि आज दुपारीं त्या डॉक्टरला लावूं दिलेंत हें कसें? त्यावर

बाबा म्हणाले अरे त्याचा गुरू बामण आहे त्याचा तो म्हणतो हा (म्हणजे बाबा) माझा गुरूच आहे तेव्हां मला त्याला नको म्हणतां येईना. डॉक्टरांस दादांनी पुढें विचारल्यावरून असें कळलें का डॉक्टरांचे गुरु [illegible]कर काका महाराज हे होत.

(८२)

शिर्डीस लक्ष्मणभट या नांवाचे एक भिक्षुक आहेत. त्यांचेकडून मी कांहीं जमीन १९१० मध्यें खरीद केली. त्यांना २०० रु. किंमत पाहिजे होती व मी १५० चे वर देण्यास तयार नव्हतो. अशी वाटाघाट चालली असतां लक्ष्मणभट मशीदीवरून जात असतां महाराजांनी त्यांना हाक मारली व विचारलें " लक्ष्मण, काय भानगड आहे ? लक्ष्मणभटांनीं सर्व हकीगत सांगितली. तेव्हां महाराज म्हणाले " दोघांचें ही राहूंद्या. १७५ रु. ला जमीन दे " पण त्यापेक्षां कमीला देऊं नको लक्ष्मणभटानें हे आम्हाला सांगितलें नाही. शेवटीं १५० लाच सौदा ठरला व त्याप्रमाणें रजिष्टरपुढें १५० रु. आम्ही दिले पण चमत्कार हा कीं घरी आल्यावर लक्ष्मणभटांनीं रु. मोजले तर बरोबर १७५ भरले.

(८३)

सन १९१५ चे अखेरीस श्री. बापुसाहेब बुटी यांना विषम ज्वर झाला होता. दुखणें सुमारें एक महिनाभर फार कठिण होतें. [illegible] तीन आठवडे १०३ पासून १०५ पर्यंत असे. बापूसाहेबांना उठण्याची किंवा चालण्याची शक्ती नसे. तशा स्थितींत सुद्धां त्यांना महाराज आपल्याकडे आणावयाला सांगत व त्यांना शिरा, खीर, भजी व हरभऱ्याची उसळ ही खाऊं घालून परत आणीत. [illegible] दुसरें कोणी तरी पाटकुळी घालून महाराजांकडे नेत असत. त्यांना औषधोपचार कांहीं

नव्हता. पण महाराजांचे कृपेनें व त्यांचे उदीनें प्रकृति हळूहळू सुधारत गेली. त्याच सुमारास महाराजही बरेच आजारी झाले होते. बापूसाहेब बरे झाल्या-बरोबर महाराजही बरे झाले.

(८४)

एकदा मनमाडचे स्टेशनावर मी कोपरगांवाचे गाडींत बसावयास गेलों. मी डब्यांत जाऊन बसलों व कांहीं पत्रें लिहूं लागलों. इतक्यांत तीन सोल्जर आले व मला म्हणाले तुम्ही दुसऱ्या डब्यांत जाऊन बसा. मी म्हटलें दुसरा डबा नाहीं व मी याच डब्यांत बसणार. ते म्हणाले आम्ही तुम्हाला बसूं देणार नाहीं. इतक्यांत माझीं पत्रें लिहून झाली होतीं तीं पोष्टांत टाकण्यास मी गेलों. जातांना मीं मनांत बाबांना म्हटलें "आज काय भांडण करवि-ण्याची इच्छा आहे काय ? बरें मर्जी तुमची." पत्रें टाकून परत येतों तों सोल्जरांचें सामान माझ्या डब्यांतून निघून दुसऱ्या डब्यांत जातांना दिसलें. अर्थात् ते दुसऱ्या डब्यांत गेले व मी एकटाच त्या डब्यांत राहिलों. अशा तऱ्हेनें महाराजांनीं भांडण टाळलें.

(८५)

एकदा संध्याकाळीं अफिसांतून खालीं रस्त्यावर आलों तों एक तरुण भिकारी मजकडे आला व मला हंसत हंसत पैसा मागूं लागला. त्याच्या चर्येवरून त्याच विषयीं मला पूज्यबुद्धि उत्पन्न झाली व मी त्याला पैसा दिला. तो घेऊन तो झपाट्यानें निघून गेला. तो दिसेनासा होईपर्यंत मीं पाहात होतों. तो मुळींच कोठेंच थांबला नाहीं व दुसऱ्या कोणाजवळ कांहीं मागितलें नाहीं. त्याच दिवशीं मी शिर्डीस निघून गेलों. तेथें गेल्यावर महाराजांना विचारलें "आपणच त्या भिकाऱ्याचा वेष घेऊन आलां होतां काय ? महाराज म्हणाले " होय मीच होतों."

(८६)

[illegible] दिवसांपूर्वी सौ. ताईबाई जोग यांचे डोळे [illegible] होते. [illegible] [illegible] जाऊं लागले, त्यांनी आपली [illegible] औषधें पुष्कळ केली पण कांहीं फायदा झाला नाहीं. उलट डोळे जास्तीच बिघडूं लागले. मग ताईनीं महाराजांची प्रार्थना केली, महाराजांनीं औषध सांगितलें व तें अति सोपें व स्वस्त होतें. त्या औषधानें ताबडतोब गुण आला. महाराज म्हणाले औषध कोणाला सांगूं नकोस व कोणाचे देखत डोळ्यांत घालूं नकोस.

(८७)

माझा पुतण्या चि. माधव हा कांहीं दिवस रानड्यांच्या येथें खडकीस असे. तेथें तो एकदां आजारी पडला. रानड्यांच्या मंडळींनीं त्याची जोपासना उत्तम केली. तरी पण तेथें घरचें कोणी नसल्यामुळें साहजिकच चि. माधव खिन्न झाला. त्यावेळीं महाराजांनी त्याला दर्शन दिलें व कांहीं काळजी करूं नकोस. मी तुझेजवळ आहे. तूं लौकर बरा होशील असें आश्वासन दिलें. व त्याप्रमाणें तो बरा झाला.

(८८)

रा. रा. रघुवीर भास्कर पुरंदरे यांनीं प्रथम दर्शनाचा बेत केला, तेव्हां आपल्या आईला खेड्यावरून बोलाविलें. निघण्याच्या आदले रात्रीं पुरंदऱ्यांच्या मुलीस अतिशय ताप भरला. तेव्हां त्यांच्या आईचें मन डळमळूं लागलें, पण पुरंदऱ्यांनीं आपला निश्चय ढळूं दिला नाहीं. तेथें गेल्यावर तिसरे दिवशीं महाराज पुरंदऱ्यांच्या तापकोण्या स्वप्नांत गेले व तिच्या देखतां मुलीला उदी लावली व त्या वेळेपासून मुलीची प्रकृति सुधारूं लागली.

(८९)

[illegible] रा. रा. दामोदर [illegible] [illegible] अण्णा चिपळूणकर शिबीस [illegible] होऊन [illegible] चिपळूणीस होते [illegible] तेथें [illegible]

[illegible] लागली. त्यावेळीं महाराजांनी बाईला जागृतीमध्यें प्रत्यक्ष दर्शन दिलें व लोक संपून माणसें परत येईपर्यंत दहाबारा वेळां त्याप्रमाणेंच दर्शन दिलें.

(९०)

सुमारें सहा वर्षांपूर्वी नानासाहेब चांदोरकरांच्या मुलाचें लग्न ग्वाल्हेरीस झालें. त्या लग्नासाठीं मी तेथें गेलों होतों. मी लग्नाचे आदले दिवशीं संध्याकाळीं तेथें जाऊन पोहोचलों. मी गेल्यावर त्यांनीं मला संध्याकाळीं सांगितलें, आपण उद्यां सकाळीं चिंतामणराव वैद्यांचे गुरूंना आमंत्रण द्यावयास जाऊं. त्याप्रमाणें दुसरे दिवशीं सकाळीं नानासाहेब, माधवराव देशपांडे व मी असे तिघे निघालों. आगगाडीनें जावयाचें होतें व तेथें गेल्यावर बैलगाडीच्या सडकेनें जावयाचें होतें तें अंतर पांच मैल आहे असा नानासाहेबांचा समज होता. त्या स्टेशनावर उतरल्यावर एकच टांगा होता, तो आम्ही केला व त्यांत बसलों. कोठें जावयाचें हें आम्ही सांगितल्यावर टांगेवाला म्हणाला माझा घोडा तेथपर्यंत जावयाचा नाहीं तुम्ही उतरा मग आम्ही नाईलाजास्तव उतरलों. अंतर पांच मैल नसून पांच कोस आहे व त्यापैकीं सात मैल रस्ता खराब आहे हेंही तेथें कळलें. दुसरा टांगा शोधूं लागलों तो मिळेना. मग मी नानासाहेबांना म्हटलें चला आपण परत जाऊं कारण लग्न आजचेंच आहे. नानासाहेब म्हणाले मला आमंत्रणाला जाण्याची महाराजांची आज्ञा आहे तेव्हां त्यांना म्हणजे आमंत्रण न देतां मी परत जाणार नाहीं. लग्न माझ्यावांचून अडणार नाहीं. तितक्यांत टांगा मिळाला व आम्ही निघालों. रस्ता वाईट, घोडा चालेना तरी पण जेमतेम मुक्कामावर जाऊन पोहोचलो. महाराजांचें दर्शन झालें. त्यांनीं आपली उदी आणविली व आम्हाला सर्वांना दिली व म्हणाले कीं हरिहराची उदी आहे. मग त्यांनीं आम्हाला निरोप दिला. परत येतांना गाडी चुकली व गाडी मिळणें अशक्य आहे असें वाटूं लागलें [illegible] कृपेनें गाडी मिळाली इतकेंच नाहीं तर [illegible]

सांपडला. अर्थात् लग्नाचे आधी आम्ही ग्वाल्हेरीस जाऊन पोहोंचलो.

(९१)

शनवार ता. २८ रोजीं मला आफिसांत जातांना गाडींत ताप भरला. तेव्हां मी मनांत महाराजांची प्रार्थना केली कीं, हा ताप जर वाढणारा असला तर आपण मला शिर्डीस बोलावून घ्या. आफिसांत जातों शिर्डीचें पत्र टेबलावर होतें व त्यांत मला येण्याविषयीं महाराजांची आज्ञा होती. त्यादिवशी दिवसभर ताप होता व रात्रीं गाडींतही होता. शिर्डीस मात्र ताप नव्हता. पण मी गेलों, त्याच दिवशीं महाराजांना ताप आला व ते चार दिवस आजारी होते. "सुख देऊनी भक्तांसी त्यांचें दुःख स्वयें सोशी".

(९२)

चारपांच वर्षांपूर्वी माझा डावा पाय बराच दुखत असे व एक फर्लांग चालावयाचें सुद्धां मला जड वाटत असे. तश्या स्थितींत मी शिर्डीस असतांना महाराज निमगांवास गेल्याची खबर कोणी वाड्यांत येऊन सांगि-तली. लोच सर्व मंडळीबरोबर मीही निघालों. आम्ही फार झपाट्यानें गेलों. दीड मैल गेलों व महाराजांबरोबर परत आलों. एकंदर तीन मैल झालों पण कांहींही त्रास झाला नाहीं.

(९३)

ता. १३-११-१८ चे पाहटेस काका महाजनींना दृष्टांत झाला. महाराज आले व म्हणाले "निजलास काय. आज माझा तिसावा दिवस आहे तो कर" काका उठले व मोजून पाहतात तो बरोबर तिसावा दिवस. काय करावें तें सुचेना. मग मला जेवायला बोलावलें व संध्याकाळीं दाभो-ळकर, प्रधान, ठोसर वगैरे मंडळी बोलावली. जेवण झाल्यावर भजन झालें व रात्र फार आनंदांत गेली.

(९४)

[illegible] च्या प्रथम किंवा दुसऱ्या खेपेच्या वेळीं एक चमत्कार घडला. तो असा. मी टांग्यांतून जात असतां एक चांदीची डबी [illegible] गेली

होती. टांगेवाल्यानें विचारलें महाराजांसाठी पेरू घ्यावयाचे काय? मी ती टोपली ठरविली व टांग्यांत घेतली. पेरू चांगले होते व खमंग वास सुटला होता. एक तऱ्हेची वासना उत्पन्न झाली. लोच मनांत आलें "बाबा माझी वासना कां अशी जावी?" त्याबरोबर चमत्कार असा झाला की वास अगदीं येईनासा झाला व टोपली आपल्याजवळ आहे याचें भान सुद्धां गेलें.

(९५)

माधवराव देशपांड्यांना शिर्डीस एकदां साप चावला. तेथें एक विरोबाचें स्थान आहे, व साप चावलेल्या माणसास तेथें नेऊन टाकलें म्हणजे तो बरा होतो, असा तेथील लोकांचा समज व अनुभव आहे. त्याप्रमाणें त्यांना पुष्कळ मंडळींनीं तेथें जाण्याविषयीं आग्रह केला. त्यांनीं महाराजांची आज्ञा होईल तसें करूं असें उत्तर दिलें. मग महाराजांकडे गेले. महाराजांनीं माधवराव खालीं असतांच "वर चढूं नको" अशी आज्ञा केली. माधवरावांनी ती स्वतःलाच आज्ञा आहे, असें समजून वर चढले नाहींत. पण ती आज्ञा सर्पाच्या विषाला असावी असे वाटतें कारण तें विष जें चढत चाललें होतें तें त्या क्षणापासून वर चढलें नाहीं. मग पुढें हळूहळू माधवराव महाराजांचे कृपेनें कांहीं उपचार न करतां बरे झाले. याविषयीं दृष्टांत त्यांना एक वर्ष अगाऊ झाला होता.

(९६)

एकदा मी शिर्डीस असतांना माझ्या एका स्नेहाला पैशाची अडचण आली. मजजवळ त्या वेळेला पैसे नव्हते पण मनांत असें आलें की, पैसे आले की आपण त्या स्नेहाला थोडी मदत करावी तरी पण तो स्नेही ती मदत स्वीकारील किंवा नाहीं याबद्दल शंका वाटत होती. माझ्या मनांतला विचार मी कोणाला कळविला नाहीं. पैसे आल्यावर एक नोट पाकिटांत सोबत पत्र घालून त्या स्नेहाकडे पाठविण्याचा विचार केला. पण महाराजांच्या आज्ञेशिवाय कोणास पैसे द्यावयाचे नाहींत, असा त्यांनी निर्बंध घालून दिल्यामुळे आज्ञा मागावयास गेलो. तेथें [illegible] [illegible] होती. [illegible]-

[illegible]त स्पष्ट विचारण्यासारखी गोष्ट नसल्यामुळें मी मोघम [illegible] " बाबा हें पत्र पाठवून द्यावें " महाराज म्हणाले " होय " त्याप्रमाणें तें पाठवून दिलें. संध्याकाळीं ते स्नेही भेटले व सांगूं लागले " तुमचें पत्र येण्याचे दोन तास आधीं महाराजांनीं माझ्या कुटुंबाला सांगितलें मी आज तुझ्या घरीं येणार आहे, तुझ्या नवऱ्यास सांग मला झिटकारू नकोस. अर्थातच ही तुमच्या पत्राची सूचना होती व म्हणुन ते घ्यावेंसे वाटलें.

(९७)

माझे मित्र रा. मोरेश्वरराव सावे यांचा भंडाऱ्याला जाण्याची फार उत्कंठा होती. पण दोन दिवस आधीं ते एकाएकीं आजारी पडले व त्यांचें जाणें होऊं शकलें नाहीं. त्यामुळें त्यांना अतिशय वाईट वाटलें व त्यांचें मन फारच उद्विग्न झालें व रात्रीं झोंपही येईना. पण भंडाऱ्याच्या दिवशीं पहाटेस त्यांचा डोळा लागला, तितक्यांत महाराजांनीं स्वप्नांत दर्शन दिलें व दक्षणा मागून घेतली. जागे झाल्याबरोबर वृत्तींत एकदम फरक पडला व तळमळ पार जाऊन समाधान वाटूं लागलें. महाराजांनीं देह सोडला आहे तरी आपल्या भक्तांची तळमळ कोणत्याना कोणत्यातरी तऱ्हेनें त शमवितात.

(९८)

एकदां तात्यासाहेब नूल्करांची मंडळी व आम्ही सर्व शिर्डीहून निघणार होतों. महाराज म्हणाले उद्यां सकाळीं जा व कोपरगांवाहून जेवून जा. आम्ही त्याप्रमाणें तयारी केली व कोपरगांवचे खाणावळींत तयारी ठेवण्याविषयीं निरोप पाठविला पण कोपरगांवास पोहोंचलों तेव्हां जेवण तयार नव्हतें, पण गाडीची वेळ जवळ आल्यामुळें न जेवतां तसेंच स्टेशनावर गेलों तेथें पाहिलें तो गाडीला दीड तास उशीर होता. मग गांवांत टांगा [illegible] टांगेवाला ब्राह्मण होता त्याचे हातून खाणावळींतून जेवण आणविलें व आ[illegible] सर्व मंडळी स्टेशनावर जेवलों. जेवल्यावर दहा मिनिटांनी [illegible] आली.

(९९)

मी एक दोन वर्षांपूर्वी नाताळचे सुट्टीत मुंबईस असतांना (टपाल) व खाजगी पत्रें वगैरे काय आली आहेत हें पाहण्यासाठीं मुंबईस, पारल्याहून गेलों होतों. मुंबईहून संध्याकाळीं परत जातांना वांद्याचे स्टेशनावर मला अण्णासाहेब दाभोळकर (वांद्याचे पेन्शनर मॅजिस्ट्रेट) यांचे जावई रा. रा. यशवंतराव गाळवणकर भेटले. ते मला अण्णासाहेब घरीं असतील व त्यांना भेटायावला आपण घरीं चला असें सहज म्हणून दरवजा उघडण्याचा त्यांनी प्रयत्न केला. परंतु चमत्कार हा कीं, त्यावेळीं दरवाजा बंद होता. (मी गाडींत बसल्यावर गार्डनें किंवा पोर्टरनें दरवाजा बंद केला नाहीं, हें मला पक्कें माहीत होतें.) आमचा हा संवाद होतो न होतो इतक्यांत गाडी सुटण्याची वेळ होऊन गाडी प्लॅटफॉर्मपासून निघाली. व गाडी सँटाक्रूसला आल्यावर पोर्टरला हांक मारून त्याला दरवाजा उघडण्यास सांगितला. त्यानें प्रयत्न केला व त्याचीही खात्री झाली कीं, कुलुप लागलें आहे व त्यानें किल्ली आणुन तिच्या साह्यानें दरवाजा उघडला. पुढें मी पारल्यास उतरून घरीं येतो तों रा. रा. तेंडूलकर त्यांची पत्नी व इतर कांहीं जेही मंडळी माझी वाट पहात बसली होती असें मला आढळलें. पुढें एक दोन दिवसांनी मला असेंही समजलें कीं, त्यावेळीं अण्णासाहेब दाभोळकर हे घरीं नव्हते.

(१००)

पुण्यास एका बाईला पुत्रसंतान नव्हते आणि तें व्हावें अशी तिची आतुरता होती. त्यासाठीं महाराजांचे प्रत्यक्ष दर्शन घ्यावें व त्यांचे हातून मारळ घ्यावा असा तिचा हेतु होता. तिनें येथें येण्याचे अनेकदां प्रयत्न केले पण प्रत्येक खेपेस कांहीं तरी अडचण येऊन तिचें येणें झालें नाहीं. शेवटीं एकदां ती फारच उत्कंठित झाली [illegible] दर्शन दिलें आणि त्याच स्वप्नांत तिला नारळही [illegible] घाली [illegible]

[illegible] नारळ खरोखरच तिच्या बिछान्यावर तिला दिसला. त्यामुळे तिला अत्यंत आनंद झाला आणि त्या आनंदांत तिनें नवस केला कीं, जर मला महाराजांचे कृपेनें मुलगा होईल तर त्या मुलाचें जायवळ मी महाराजांचे [illegible]जवळ जाऊन उतरवीन त्याप्रमाणें तिला वर्षाचे आंतच मुलगा झाला आणि नवसाप्रमाणें तिनें येथें येऊन मुलांचें जायवळ उतरविलें. अर्थात् स्वप्नांतला नारळ जागृतींत पाहिल्याबरोबर महाराजांच्या अगाध लीलेचें तिला अत्यंत कौतुक वाटलें.

(१०१)

श्री. रा. रा. लक्ष्मण गणेश महाजनी यांचा एक अनुभव "माझे एक स्नेही श्रीधर कृष्ण या नांवाचे होते. त्यांनी मजकडून बरेंच वेळां श्री संबंधी हकीगत ऐकल्यावरून त्यांनी दर्शनास येण्याची इच्छा झाली व माझ्याबरोबर येण्याचें ठरविलें व त्याप्रमाणें मी शीरडीस पुन्हां जाईन तेव्हां आपणास कळवावें असें त्यांनी मला सांगितलें. त्यानंतर मी ५।६ वेळां शीरडीस गेलों, व प्रत्येक खेपेस येता का म्हणून त्यांना विचारीत असें. हे गृहस्थ न्यांकेत होते त्यामुळें त्यांच्या माझ्या सुट्या जमत नसत त्या कारणानें किंवा दुसऱ्याही कारणानें त्यांचें येणें झालें नाहीं. शेवटीं एकदां असा योग आला कीं आम्हां दोघांना सारख्या लागोपाठ दोन सुट्या आल्या व त्यांनी माझेबरोबर निघण्याचें ठरविलें. मी त्या वेळीं वांद्यास रहात असें. तेव्हां तिकिटें काढून जागा reserve करण्याचे त्यांनी कबूल केलें व मी त्यांना दुसरे दिवशीं वेळेवर स्टेशनवर येईन म्हणून सांगून घरी आलों. दुसरे दिवशीं सकाळीं त्यांचा मनुष्य मजकडे आला व सांगूं लागला कीं रात्रीं श्रीधरपंत जिन्यावरून पडले व त्यांचा पाय इतका दुखावला आहे कीं चालवत नाहीं. तेव्हां ते मजबरोबर शीरडीस येऊं शकत नाहींत. अर्थात् मी एकटाच गेलों. नंतर या गृहस्थावर कांहीं कड्याळ येऊन त्यांना शिक्षा झाली व [illegible]पर्यंत त्यांचें शीरडीस जाणें झालें नाहीं."

(१०२)

[illegible] लक्ष्मीबाई शिंदे [illegible] यांचेकडून [illegible] येत असे. [illegible]ण्याची सुरुवात झाली. [illegible]प्रमाणें एके दिवशीं संध्याकाळीं

बाबा भिंतीवर पडले होते. जवळ तात्या पाटील उभे होते. इतक्यांत लक्ष्मीबाई तेथें आल्या व बाबांना नमस्कार केला. बाबा म्हणाले लक्ष्मी मला भूक लागली आहे. लक्ष्मीबाईनीं विचारलें बाबा भाकर आणू का. बाबा म्हणाले आण. लक्ष्मीबाई लगेच घरीं गेल्या व दोन भाकरी व कांहीं कोरडयास घेऊन आल्या. बाबांनीं तें सर्व घेऊन कुत्र्यापुढें मांडले. लक्ष्मीबाईनीं म्हटलें बाबा तुम्हाला भूक लागली होतीना, तुम्ही तर त्यांतली कांहीं न खातां सगळीच कुत्र्यापुढें घातली. बाबा म्हणाले त्याचा जीव नाहीं का. त्याला भूक लागली आहे. तो आणि मी एकच आहे. त्यानें खाल्ली काय किंवा मी खाल्ली काय सारखेंच. या उपदेशाचा लक्ष्मीबाईचे मनावर चांगला परिणाम झाला व त्या रोज भाकर कोरडयास, दूध वगैरे आणीत आणि दुधानें भाकर कुस्करून ठेवीत. लौकरच बाबांनीं ती भाकर खाण्याचा रोजचा प्रघात सुरु केला. ह्या लक्ष्मीबाई महाराजांचे अंत:समयीं त्यांचे जवळ होत्या व महाराजांनीं देह ठेवण्याचे पांच मिनिटें आधीं खिशांतून एकदा चार व पुन्हा पांच असे रुपये काढून लक्ष्मीबाईला दिले. रात्रीं बाबांचे जेवणानंतर लक्ष्मीबाई घरीं जात. बायकांपैकीं ह्या एकट्याच रात्रीं मशीदींत येत आणि सगळ्यांचे शेवटीं जाणाऱ्या बरोबर त्या जात. दोनप्रहरीं त्यांचे कडील भाकरीला क्वचित उशीर झाला तर महाराज हात आखडून बसत. कांहीं दिवसपर्यंत महाराज तिसरे प्रहरीं त्यांचेकडून शेवया करवून आणवीत आणि आपण तीन चार घास खाऊन मग राधाकृष्णाबाईकडे ते शेवयांचे भांडे लक्ष्मीबाईचे हातानें खिडकीवाटे देववीत असा पाठ कित्येक दिवस चालला होता.

महाराज पुष्कळदां स्वयंपाक करीत. त्या वेळेला लक्ष्मीबाई व आणखी कांहीं मंडळी जवळ असावयाची. महाराज स्वयंपाकास कोणाला हात लावू देत नसत व पळीचा उपयोग क्वचितच करीत. पुष्कळदां मसाल्याचे वरण करीत व तें चुलीवर ढवळण्यासाठीं पळी न घेतां स्वत: आपल्या हाताचा उपयोग करीत म्हणजे हातानेंच तें वरण ढवळीत.

श्री सच्चिदानंदसद्गुरु संत चूडामणी भक्तकाम कल्पद्रुम श्री साईबाबा संस्थान शिर्डी यांचे चरणारविंदी कृतानेक शिरसाष्टांग दंडवत [illegible]:—

शके १८४५ सन १९२३ च्या गोकुळअष्टमीचे उत्सवाबद्दल. मिती श्रावण व॥ २ ते श्रावण व॥ ९ पर्यंत नामसप्ताह आपले चरणीं झाला. सदई सप्ताहाचे प्रसंगीं जमलेल्या वर्गणीची व झालेल्या खर्चाची हकीगत आपले चरणारविंदी सादर करितों ती खालील प्रमाणें:—

जमा	नावें रुपये
४५ रा. रा. बाळाबापू जगताप शिर्डी. पहिले दिवसाचे भोजन खर्चासाठीं.	४५ पहिले दिवसाचा भोजनखर्च
५० रा. रा. माळा पुणेकर शिर्डी. दुसरे. दिवसाचे भोजन खर्चासाठीं.	५० दुसरे दिवसाचा भोजनखर्च.
७० रा. रा. मगणीराम नंदराम मारवाडी शीर्डी. तिसरे दिवसाचे भोजन खर्चासाठी.	७० तिसरे दिवसाचा भोजनखर्च.
८० रा. रा. सखाराम महादू प॥ कोते शीर्डी. चवथे दिवसाचे भोजन खर्चासाठीं.	८० चवथे दिवसाचा भोजनखर्च.
१०० रा. रा. नारायण गणपती प॥ शेळके शिर्डी पांचवे दिवसाचे भोजन खर्चासाठीं.	१०० पांचवे दिवसाचा भोजनखर्च.
१७५ रा. रा. दीपचंद शेठ व धनराज शेठसह मित्रमंडळी. मु॥ राहाते सहावे दिवसाचे भोजन खर्चासाठीं.	१७५ सहावे दिवसाचा भोजन खर्च.
१६० रा. रा. [illegible]बापूराव व यशवंतराव पुणेकर व त्यांची मित्रमंडळी:	३२२।- राहाते येथून सामान सप्ताहासाठीं आणलें त्याचें बिल चुकविलें.
५० कॅनाल कडील रा. महाजन व धुमाळ व [illegible] मिस्त्री व बळवंतराव जगताप यांचे बद्दल रामचंद्र प॥ यांनी हवाला घेतला त्याप्र॥ राम[illegible] यांनी रोख दिले.	१२०।-॥ कोपरगांवाहून सामान आणलें त्याचें दिले.
	१८६।॥ गहूं वर्गणी मण [illegible] आली ती खर्ची पडली त्याचे रुपये दर मणी ११ प्रमाणे.
	५२।॥ गहूं मण [illegible]॥ जास्ती खरेदी केले मन रुपये ११ प्रमाणे त्याचे [illegible] रुपये.
	१२१ गूळ वर्गणीचा [illegible] आला तो खर्ची पडला त्याची किंमत रुपये [illegible]
	७५ गूळ [illegible] दर [illegible] प्रमाणे खरेदी केला त्याची किंमत रुपये.
७२० [illegible]	[illegible]१०॥०॥

७३० मागील बेरीज
१०० रा. रा. वामनराव जयकर व त्यांची मित्रमंडळी.
५० रा. रा. रामचंद्र दादा पा॥ कोते. शिर्डी.
५० रा. रा. विठोबा बापू जगताप शिर्डी
किरकोळ वर्गणी किंवा मनीआर्डर द्वारा आली तीः—
१७ श्री.अण्णासो॥ मार्फत वर्गणी आली ती
 २ रा. रा. आनंदराव परशराम.
 ४ रा. रा. भवान्या पोशा कोळी.
 १ रा. रा. रघुवीर भास्कर पुरंदरे.
 ५ रा.रा.वागळे(महारोग्यास देण्यास)
 ५ क्याप्टन हाटे.
१० श्री. रा. रा. गाडगीळ बॅरिस्टर पुणें.
७ रा. रा. त्र्यंबक आनंदराव कर्णिक.
१ रा. रा. दत्तात्रय गणेश काणे धुळें.
२॥ रा. रा. शामराव रामचंद्र जयकर पार्ले.
५ रा. रा. सुंदरराव डी. नवलकर पुणें.
१ रा. रा. शंकरराव तेंडूलकर अलीबाग.
२ रा. रा. डी. एम. जोशी.
३० रा. रा. आत्माराम बाळकृष्ण, स्टांपवेंडर.
२ रा. रा. लक्ष्मण गोविंद मुंगी नाशीक.
५ रा. रा. चिंतामण नारायण कोळवण.
१० रा. रा. मधुसूदन बाळाराम मानकर.
५ रा. रा. वासुदेव महादेव कोलगडे भुसावळ.
१५ रा. रा. माधव घनःशाम पाटसकर.
२ रा. रा. सीताराम लाडकोबा तोरसेकर.
३ रा. रा. मोरेश्वर महादेव कोलगडे.
१ रा. रा. रामचंद्र गणेश प्रधान.
२ रा. रा. हरी मरमकी.

१०६०॥

१४१०॥=॥। मागील बेरीज.
२७॥ श्री. ह. भ. प. वेंकटस्वामी यांस जाण्या येण्याचे खर्चाबद्दल रुपये.
५ महारोगी यांस श्री. आण्णा सो॥ यांचे सांगण्या वरोन.
१० श्री. ह. भ. प. बापूराव बुवा यांचे घोड्यास गवत वगैरे खर्च.
१५ मिर्ची बाजार खरेदी.
२०॥।≈॥ किरकोळ सामान खरेदी.
४८= श्रीचा देवस्थान खर्च.
२५॥≈ दळण स्वैपाक करणे मजुरी.
१५ सीताराम ब्राम्हण स्वैपाका बद्दल.
१२ गोडें तेल टिंप खरेदी.
३ राताळे खरेदी.
२९ सर्पण आत्माराम सुतार याजकडून खरेदी

१५७७॥≈।
६ आमंत्रण कार्डाची छापणावळ.
४॥=॥ पोष्टेज खर्च.

१५८८॥–॥।
[illegible] ४०।–॥ [illegible] शिल्लक [illegible]

१६२८॥≈।

१०६०॥ मागील बेरीज.

१० त्र्यंबक शिवाजी कोंडल

५ रा. रा. बाबूल कृष्णनाथ धुरंधर.

१ रा. रा. गणपतराव ताम्हणे.

५॥ रा. रा. सदाशिव लक्ष्मण मुंगी. व त्यांची मित्र मंडळी.

१० रा. रा. तुकाराम गोंदकर शिर्डी.

१० रा. रा. त्र्यंबक दगडू गायके शिर्डी.

१ रा. रा. देवरा धनगर. शिर्डी.

३ रा. रा. विठोबा धनगर. शिर्डी.

१ रा. रा. धोंडीबा महादू धनगर शिर्डी.

८॥ रा. रा. रुपचंद शेठ मारवाडी शिर्डी.

२ रा. रा. आबाजी कुंभार. शिर्डी.

२ रा. रा. त्र्यंबक कुंभार. शिर्डी.

२ रा. रा. भिमाशंकर कुंभार शिर्डी.

२ रा रा. महादू कुंभार. शिर्डी.

१ रा. रा. सजा कोते. शिर्डी. धान्य व गुळ रुपानें वर्गणी आली तीः---

१०२ रा. रा. तात्या प॥ कोते शिर्डी गहु मण ८७ दर ११ प्रो रुपये ७७ व गुळ पल्ला,१ रुपये २५ मिळून रुपये.

२९ रा. रा. भाऊ आपाजी प॥ कोते शिर्डी. गहु मण ८२ दर ११ प्रो व गुळ रुपये ७

२२ रा. रा. तुकाराम प॥ शिंदे शिर्डी गहु मण ८२ दर ११ प्रो.

२०॥ रा. रा. बाबूराव प॥ गोंदकर शिर्डी. गहु मण ८१ दर ११ प्रो रुपये १३॥ व गळाबद्दल रुपये ७

१३०३॥

१२०५। ताळिक पैकीस.

११ रा. रा. पुंजा धनगर शिर्डी. गहु मण ८६ दर ११ प्रो.

११ रा. रा. रंभा धनगर. शिर्डी. गहुं मण ८१ बद्दल रुपये.

७ रा. रा. धोंडीबा धनगर. वलटकनमसल- मान. शिर्डी गुळ रुपये.

५॥ रा. रा. दाजी शेळके शिर्डी. गहु पा. ८८८ बद्दल.

३।≈ रा. रा. रघु पा॥ शिंदे. शिर्डी. गहु पा. ८८५ दर ११.

२८~ रा. रा. नारायण कुंभार शिर्डी गहु पा. ८८३ दर ११

२८~ रा. रा. पांडूरंग गोंदकर शिर्डी. गहु पा. ८८३ दर ११

६॥≈ रा. रा. बोलू पुणेकर. पिंपळ गहु ८८१० दर ११

११ रा. रा. त्र्यंबक पा॥ शेळके शिर्डी. गहु मण ८१ दर ११

२८~ रा. रा. लक्ष्मण नायके शिर्डी. गहु पा. ८८२ दर ११

५ रा. रा. विठोबा कोते. शिर्डी. गुळाबद्दल

५ रा. रा. शंकर कोते. शिर्डी. गुळरुपये.

५ रा. रा. बाळा कोते शिर्डी गुळ रुपये

५ रा. रा. तात्या महादू कोते शिर्डी. गुळ रुपये.

५ रा. रा. भिका रामजी गोंदकर. शिर्डी. गुळ रुपये.

५ रा. रा. मुलतान शेठ शिर्डी गुळरुपये.

५ रा. रा. सखाराम महादू शिर्डी गुळरुपये.

५ रा. रा. तात्याबापू जगताप शिर्डी. गुळ रुपये.

१४०७।

१८०४। मागील शिल्लक
५ रा. रा. शाका धनगर शिर्डी गुळ रुपये.
५ रा. रा. भाऊ धनगर शिर्डी. गुळरुपये.
५ रा. रा. भिका धनगर शिर्डी. गुळरुपये.
५ रा. रा. म्हातारबा पुणेकर. गुळरुपये.
५ रा. रा. बाळा आगलावे सावक विहीर
गुळरुपये.
१० रा.रा.तात्या पा॥ वरवे सावळविहीर गुळ
१७ आखाडीची शिल्लक वर्गणी.
१९॥≡। श्रीचे पेटयांतील उत्पन्न.
७३ शिल्लक मालाची विक्री.

१६२८॥।७।

येणे प्रो. खर्च झाला आहे.

श्रीसमर्थांचें चरणी विनंती आहे कीं भक्तांना व आमच्या या उत्सवांत ज्यानीं मदत केली त्यांस परलोकाचा उत्तम आशिर्वाद असावा. उत्सवासंबंधीं हकीगत श्रीसाईलिलेचे सातवे अंकात आलीच आहे यास्तां श्रीचेचरणीं हीच प्रार्थना आहे कीं वेळोवेळीं उत्सवाचे प्रसंगी हजर राहण्यास व संस्थेस कायम फंडाकरितां एक लक्ष रुपये जमा करण्यास सर्व भक्तांना प्रेरणा करावी.ही विनंती:—

आपले चरणरज
तात्या पाटील कोते
रामचंद्र दादापा कोते.

अभिप्राय.

श्रीमंत रा. ब. अनंत शिवाजी देसाई टोपीवाले यांचें चरित्र.

लेखक:—रा. रा. सदशिव नानाभाई हाटे एल, सी, ई. बी. एस. सी.

प्रकाशक:—रामचंद्र कृष्ण सामंत थोरे गांव. किंमत १ रुपया.

टोपीवाले या नांवानें सुप्रसिद्ध असलेले कै. वा. अनंत शिवाजी देसाई हे दक्षिणी व्यापाऱ्यांत श्रेष्ठदर्जाचे व्यापारी होऊन गेले. दैवबळानें संपत्ति मिळते अथवा दुर्दैवानें ती निघूनही जाते. पण अंगचे दूरदर्शित्व व व्यक्ति परिश्रम यांच्या

नित्य संवर्धनानें टोपीवाल्यांनी दुर्दैवाच्या लहरी स्वभावाला आपल्या स्वे-च्छाचारास त्यांच्या पद्धतशीर कामाकाजांत ढवळाढवळ करावयास बिलकूल वाव दिला नाहीं. दैवाची अनुकूलता तर पाहिजेच. तथापि मनुष्यांचे संगा नेटानें कार्य करण्याची धमक, नेकीनें वागण्याची प्रवृत्ति, व ईश्वरावर दृढविश्वास, एवढ्या तीन गोष्टी असल्यावर त्याला दैवाची सहानुभूती कशी प्राप्त होते व मनुष्य कोणत्याहीं स्थितीत असो. या अप्रतिम तीन गुणांनीं तो आपली परिस्थिति हळू हळू कसी बदलून टाकतो हें पहावयाचें असल्यास तें या चरित्रांत स्वष्टपणें दिसून येतें.

रा. रा. हाटे यांनीं कित्येक प्रकरणें फार हृदयंगम लिहिलीं आहेत व्यापार विषयक धंदांत रुळूं पाहणाऱ्या तरुणांनीं तर हें पुस्तक अवश्य वाचावें. व संग्रहीं ठेवावें अशीं आमची त्यांस शिफारस आहे. टोपीवाल्यांनीं मिळविलेल्या अफाट संपत्तीपैकीं बराचसा भाग अनेक संस्थांना देणग्या देण्यांत व दान धर्मांत खर्च झाला आहे.

जसें अंतरंग तसेंच या पुस्तकाचें बाह्यांग ही फार सुंदर झालें आहे. त्यांत बरेच फोटो घातल्यामुळे पुस्तकास विशेष शोभा आली आहे. त्यांतच टोपीवाल्यांचे ज्येष्ठ चिरंजीव श्री० शिवाजीपंत उर्फ सुंदरराव यांचाही अल्पवृत्तांत व फोटो येता तर याहूनही अधीक शोभा येती.

शिवाय या पुस्तकांत ऐतिहासिक दृष्ट्या फार महत्वाचे असे तीन फोटो आढळतात. पुस्तक निवळ चरित्रात्मक असतांही प्रसंगाला अनुसरून रा. रा. वासुदेवराव अनंत बांबर्डेकर यांनी प्राचिन कुडाळ प्रांताच्या इतिहासाची जी थोडी माहिती दिली आहे ती सर्व साधारण जनतेस नवी वाटेल. चरित्र-नायकाचे हे जन्मस्थान ज्या वालावली गावांत आहे ते कुडाळ प्रांतातले असून हा प्रांत ऐतिहासिक दृष्ट्या इतका प्राचीन असतांही त्याची माहिती मात्र फारशी उपलब्ध नाहीं. इतिहास संशोधकांचे लक्ष या प्रांताकडे अद्याप वळ-लेलें दिसत नाहीं. या बाबतीत रा. रा. वासुदेवराव यांनी विशेष परिश्रम-पूर्वक बरीचशी माहिती गोळा केलेली आहे असे आम्हांस ठाऊक आहे. ती योग्य प्रसंगीं जिकडील तिकडे दिली जाऊन महाराष्ट्राच्या इतिहासांतील ही अत्यंत शोचनीय उणीव ते लवकरच दूर करतील अशी आम्हांस फार आशा आहे.

अध्याय १६ वा.

श्रीगणेशायनमः । श्रीसरस्वत्यैनमः । श्रीगुरुभ्योनमः ।

श्रीकुलदेवतायैनमः । श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः ।

श्रीसद्गुरुसाईनाथायनमः ॥

राजाधिराज चक्रवर्ती । शांति सिंहासनस्थ मूर्ती ॥
नमूं स्वानंदसाम्राजपती । अनन्यगतीगुरुराज ॥ १ ॥
अभेदभक्ति सहजस्थिति । उभयभागीं चवऱ्या वारिती ॥
स्वानुभूती सद्यप्रतीती । जयावीजिती अत्यादरें ॥ २ ॥
छत्रधारी स्वात्मस्थिति । वेत्रधारी शांतीसवित्ति ॥
षडरि माया मोहवृत्ति । जेथें नतगती क्षणभरी ॥ ३ ॥
काय या सभेचा थाट । चार सहा अठरा भाट ॥
चिन्मयचांदवा लखलखाट । पसरला घनदाट स्वानंद ॥ ४ ॥
विरक्तिभक्ति शुद्ध ज्ञान । श्रवणमनन निदिध्यासन ॥
निजानुसंधान साक्षात्करण । अष्टप्रधान सेवारत ॥ ५ ॥
शांतीदांती दिव्यमणी । चमकती जयाच्या कंठभूषणीं ॥
वेदांतसागरसुधातरंगिणी । मधुर वाणी जयाची ॥ ६ ॥
झळके जयाची सतेज धार । कराया त्या ज्ञानखड्गाचा प्रहार ॥
पाहोनि ज्याचा उद्यत कर । कांपे थरथर भववृक्ष ॥ ७ ॥

जयनिरंजना अव्यया । गुणातीता योगीराया ॥
परोपकारार्थ धरिलीस काया । उद्धराया दीन जनां ॥ ८ ॥
गताध्यायीं निरूपण । भक्तभावार्थ करोनि पूर्ण ॥
पुरवोनि तयानें केलेला पण । पटविली खूण मनाची ॥ ९ ॥
सद्गुरू सदा अवाप्तकाम । शिष्य काय पुरवी तत्काम ॥
शिष्यांचाच सेवाकाम । पुरवूनि निष्काम तो करी ॥ १० ॥
भावें अर्पितां फूल पान । अति प्रेमें करील सेवन ॥
तेंच अर्पितां साभिमान । फिरवील मान जागींच ॥ ११ ॥
सच्चित्सुखाचे जे सागर । तयां बाह्योपचारीं काय आदर ॥
परी ते करितां भावार्थ सादर । सौख्य निर्भर सेविती ॥ १२ ॥
नेणतपणाचें पांघरूण । घेऊनि अज्ञाना देती ज्ञान ॥
न करितां मर्यादा अतिक्रमण । गोड शिकवण ते देती ॥ १३ ॥
तयांची सेवा करितां भावें । सेवक ब्रह्मसायुज्य पावे ॥
इतर सर्व साधनीं ठकावें । लीन व्हावें गुरू सेवे ॥ १४ ॥
त्या सेवेची लघु कुचराई । किंवा तेथ [१]चतुराई ॥
करितां साधक पडेल अपायीं । विश्वास पायीं पाहिजे ॥ १५ ॥
शिष्यें काय कीजे स्वयें । सद्गुरूसीच कावणें सोये ॥
शिष्यास न ठावे निज अपाय । न कळत उपाय गुरुकरी ॥ १६ ॥
गुरुपरीस आणीक वदान्य । त्रिभुवनीं पाहतां नाहीं अन्य ॥
शरण्याचा परमशरण्य । शरण अनन्य होऊं त्या ॥ १७ ॥
उपमूं जातां चिंतामणीशीं । चिंतामणी दे चिंतितार्थासी ॥
गुरु देईल अचिंत्य वस्तुसी । परमाश्चर्यसी निज भक्तां ॥ १८ ॥

---

[१] चतराई हा श्रीसाईबाबांचा शब्द याचा अर्थ शहाणपण. [illegible]फार चतराई कामाची नाहीं. श्रेष्ठ व वयोवृद्ध सांगतील तें ऐकावें [illegible] असें ते आपले भक्तांस पुष्कळदां म्हणत.

तुझूं जातां कल्पतरूसीं । तो तों पुरवी कल्पितार्थासीं ॥
देईल निर्विकल्पस्थितीशीं । अकल्पितेसी गुरुराय ॥ १९ ॥

काम धेनू कामिलें पुरवी । गुरुधेनूची तीहून थोरवी ॥
अचिंत्यदानी ऐसीही पदवी । कोण मिरवी तिजवीण ॥ २० ॥

आतां श्रोतयां हेंच विज्ञप्ती । सांगेन म्हणितलें गताध्यायांतीं ॥
ब्रह्मार्थिया ब्रह्मज्ञानप्राप्ती । कथा संगती अवधारा ॥ २१ ॥

ब्रह्मज्ञानाचा आलिया भोक्ता । बाबा कैसी करिती तृप्तता ॥
कैसे उपदेशिती निजभक्तां । त्या परमार्था परिसाजी ॥ २२ ॥

संत नित्याचे निष्काम । सकळ परिपूर्ण अवाप्तकाम ॥
परी भक्त अत्यंत सकाम । अतृप्त काम सर्वदा ॥ २३ ॥

कोणी मागे पुत्र संतती । कोणी अखंड राज्य संपत्ती ॥
कोणी मागे भाव भक्ती । भवनिर्मुक्ती एकादां ॥ २४ ॥

असाच एक भक्त भावार्थी । परी निमग्न धनसंचयार्थी ॥
ऐकून बाबांची उदंड कीर्ति । दर्शनार्थी उदेली ॥ २५ ॥

घरीं उदंड संतती संपत्ती । दास दासी अपरिमिती ॥
दर्शन घ्यावें आलें चित्तीं । उदार मूर्ति बाबांची ॥ २६ ॥

बाबा मोठे ब्रह्मज्ञानी । साधुसंत मुकुटमणी ॥
मस्तक ठेऊं त्यांचे चरणीं । अगाध करणी जयांची ॥ २७ ॥

नाहीं आपुल्यास दुजी वाण । आपण मागूं ब्रह्मज्ञान ॥
सुईजी जाहल्या हें साधन । मग मी धन्य होईन ॥ २८ ॥

मग तया तन्मित्र म्हणे । सोपें नाहीं ब्रह्म जाणणें ॥
तें तुजसम लोभियाभेणें । प्रकट होणें दुर्घट ॥ २९ ॥

द्रव्यदारा सुतापरती । ठायीं न जया सुखोत्पत्ति ॥
तयास ब्रह्महि केवळ भ्रांती । कैंची विश्रांती देईल ॥ ३० ॥

क्षीण होतां इंद्रिय शक्ति । जगांत कोणी मान न देती ॥
तैं रिकामटेकडे उगाच बसती । सूत कांतिती ब्रह्माचें ॥ ३१ ॥

तैसी ही तुझी ब्रह्मजिज्ञासा । चिकट हातींचा न सुटतां पैसा ॥
कोणी न हा तुझा धिंवसा । पुरवील ऐसा मिळेल ॥ ३२ ॥

असो ऐसी आस्था मनीं । ब्रह्मार्थी निघाला शिरडी लागोनी ॥
परत भाड्याचा टांगा करोनी ॥ साईचरणीं पातला ॥ ३३ ॥

घेतलें साईचें दर्शन । केलें तया पायीं नमन ॥
साई मग वदती मधुर वचन । श्रोतां श्रवण तें कीजे ॥ ३४ ॥

हा साई कथाकल्पतरू । अवधानपयः पानें सधरू ॥
जंव जंव वाढे श्रोतयां आदरू । प्रसवेल फळभारू तंव तंव॥३५॥

रसभावें सर्वांगीं भरेल । सुगंध पुष्पीं तो फुलेल ॥
मधुर फळभारीं तो लवेल । इच्छा पुरेल श्रोतयांची ॥ ३६ ॥

म्हणे तो बाबा ब्रम्ह दाखवा । हेंच आलों धरून जीवा ॥
जन म्हणती शिरडीकर बाबा । ब्रम्ह दाविती अविलंबें ॥३७॥

म्हणोनी इतका दूर आलों । मार्ग क्रंठितां फार श्रमलों ॥
तरी तें ब्रम्ह जरी लाधलों । कृतकृत्य झालों म्हणेन ॥ ३८ ॥

बाबा वदती न करी चिंता । ब्रम्ह दावीन रोकडें आतां ॥
येथें न उधारीची वार्ता । तुजसम पुसताचि दुर्लभ ॥ ३९ ॥

---

१ इच्छा. २ ब्रम्हार्थी, ब्रम्हजिज्ञासू.

मागती बहुत धनसंपदा । निवारा म्हणती रोग आपदा ॥
मागती लौकिक मान राज्यपदा । सौख्य सदां मागती ॥४०॥
केवळ ऐहिक सुखालागुनी । जन शिरडीस येती धांवुनी ॥
लागती मज फकीराचे भजनीं । ब्रम्ह कोणीही न मागती ॥४१॥
तशियांचा मज सुकाळ । तुज सारिख्यांचाच दुकाळ ॥
ब्रम्हजिज्ञासूंचा मी भुकाळ । पर्वकाळच हा मजला ॥ ४२ ॥
जया ब्रम्ह वस्तु भेणें । रविशशीचें नियत चालणें ॥
नियमें उगवणें नियमें मावळणें प्रकाश चांदिणें नेमस्त ॥ ४३ ॥
ग्रीष्म वसंतादि ऋतुकाळ । इंद्रादिदेव लोकपाळ ॥
नेमें करिती जो प्रजाप्रतिपाळ । त्या सर्वांमूळ हें ब्रम्ह ॥ ४४ ॥
म्हणून शरीरविस्रं[illegible] आधीं । सुधी ब्रम्हपुरुषार्थ साधी ॥
त्यावीण पुनरावर्तन निरवधी । लागेल अबाधीत पाठीसीं ॥४५॥
तें हें ब्रम्ह जाणल्यावीण । होईल जरी शरीरपतन ॥
पिच्छा पुरवील संसारबंधन । पुनर्जनन चुकेना ॥ ४६ ॥
ब्रम्हचि काय मी तुज सगळें । दावितों पहा ब्रम्हगुंडाळें[1] ॥
जें तुज नखशिखांत वेटाळें । तें मी आगळें चकलितों ॥ ४७ ॥
कायती सुधामधुर वाणी । केवलाद्वैतसुखाची खाणी ॥
संशयदोलारूढ जे प्राणी । त[illegible] समर्थ ॥ ४८ ॥
अ[illegible] सुखप्रलोभनीं । गुंतले जे दिवस रजनी ॥
तयांसही बाबांची वचनसरणी । विहिता चरणीं प्रस्थापी ॥ ४९॥
चिंतामणी प्रसन्न होतां । लौकिक[illegible] चढेल हाता ॥
काधेल स्वर्गसंपत्तीमत्ता । महेंद्र होतां प्रसन्न ॥ ५० ॥

१ ज्याच्यांत ब्रम्हांचागड्डा अथवा भेंडोळें आहे अशी चीज.

याहून गुरूची अलौकिकता । गुरूसमान नाहीं दाता ॥
दुर्लभ प्रश्न दावितील भक्ता । सुप्रसन्नता पावलिया ॥ ५१ ॥
तया गोड कथेच्या श्रवणें । होईल संसार दुःखा विसरणें ॥
ब्रह्मार्थियांसी कैसें शिकवणें । तेंही जाणणें बाबांहीं ॥ ५२ ॥
असो मग त्यातें बसविलें । क्षणैक अन्य व्यवसायीं त्या गुंतविलें ॥
जणू त्या प्रश्नाचें भानच हरपलें । ऐसें दाविलें तयाला ॥ ५३ ॥
मग बाबांनीं काय केलें । मुलास एका निकट बोलविलें ॥
जा म्हणती सत्वर वहिले । दे नंदूला[1] निरोप कीं ॥ ५४ ॥
पांच रुपये उसनवारी । बाबास आहे निकड भारी ॥
हातउसने क्षणभरी । दे झडकरी म्हण त्याला ॥ ५५ ॥
मुलगा गेला नंदूचे घरा । कुलुप होतें तयाचे द्वारा ॥
येऊन तात्काळ माघारा । समाचारा निवेदिलें ॥ ५६ ॥
बाबा म्हणती जा परतोनी । असेल घरीं बाळा[2] वाणी ॥
तोच निरोप त्यातें देऊनी । रुपये घेवनी येई जा ॥ ५७ ॥
व्यर्थ गेली हीही फेरी । बाळाही तेव्हां नव्हता घरीं ॥
मुलगा घडली जे जे परी । सादर करी बाबासीं ॥ ५८ ॥
आणखी एका दोघां ठायीं । बाबा धाडिती तया लवलाही ॥
थकला हेलपाटिया पायीं । कपर्दीक कांहीं लाधेना ॥ ५९ ॥
नंदू अथवा बाळा वाणी । एकही ते वेळीं घरीं न कोणी ॥
बाबांस ही जाण पूर्णपणीं । अंतर्ज्ञानी महाराज ॥ ६० ॥
चालतें बोलतें ब्रम्हसाई । पांच रुपायांस अडेल काई ॥
परी त्या ब्रम्हार्थियापायीं । हें नवलाई मांडिली ॥ ६१ ॥

---

१ या नांवाचा शिर्डीस एक मारवाडी दुकानदार आहे.

२ या नांवाचा एक वाणी [illegible]

पाहुणा येतां घरा । तयाचिया पाहुणचारा ॥
केलें जें मिष्टान्न वा शिरा । भोगही इतरां लाभे तो ॥ ६२ ॥
तैसा हा ब्रम्हभोक्ता । करूनिया पुढारा निमित्ता ॥
महाराज उपदेशिती भक्तां । कल्याणार्थी सकळांच्या ॥ ६३ ॥
पन्नासाधिक दोनशतें । रुपये नोटांचे पुडकें होतें ॥
त्या ब्रम्हार्थियाचे खिशांत तेथें । तें साईनाथें जाणितलें ॥६४॥
हें काय त्या ब्रम्हार्थिया नकळे । नव्हते काय तयास डोळे ॥
खिशांत असतां नोटांचें भेंडोळें । विकल्प घोळें नाडला ॥६५॥
साईस पांच रुपड्या उधार । आणि त्याही एक घटकाभर ॥
त्याही द्यावया नाहीं धीर । ब्रम्हसाक्षात्कार मागूंये ॥ ६६ ॥
साईमहाराज सत्य वचनी । रकमही लहान हातउसनी ॥
देऊन पहावें येतांच मनीं । विकल्प येऊनि आदळे ॥ ६७ ॥
पांच रुपयांची कथा ती काय । परी ते द्यावया जीव न होय ॥
एवढी जया लाववे न सोय । लोभ स्वयमेव तो जन्मे ॥ ६८ ॥
इतर कोणी भोळा भोळा । जयाला बाबांचा खरा जिव्हाळा ॥
उसनवारीचा तो सोहळा । उघड्या डोळां बघता ना ॥६९॥
ब्रम्हार्थ जो इतुका तान्हेला । त्याला हा प्रश्न नसेल का उकलला ॥
ऐसें न यत्किंचित वाटे मजला । परी तो ग्रासिला धनमोहें ॥७०॥
स्वस्थ बसावें तेंही नाहीं । सुटली परत जाण्याची घाई ॥
तो म्हणे अहो बाबासाई । ब्रम्ह ठायीं पाडा कीं ॥ ७१ ॥
बाबा म्हणती बसल्या ठायीं । ब्रम्ह दावावें येच उपायीं ॥
केले येथवर उपाय पाहीं । कळलें नाहींच का तुम्हां ? ॥ ७२ ॥

१ दोनशेपन्नास. २ द्यावें कीं न द्यावे परत येतील कीं नाहीं. वगैरे प्रकारचे विकल्पांचा घोळ म्हणजे घोटाळा प्रदूम. ३ मागणी ४ लोभाचीच मूर्ति ५ आपले दृष्टीसमोर चाललेला खेळ पाहत असतां

ब्रह्मालागी पंच प्राण । पंच पंचेंद्रिय ज्ञान ॥
अहंकार बुद्धि मन । लागती समर्पण करावया ॥ ७३ ॥
ब्रह्मज्ञानाचा मार्ग विकट । सुलभ न सर्वांसरसकट ॥
उदयकाल होतां तें प्रकट । लाभे अवचट सभाग्या ॥ ७४ ॥
हिरण्यगर्भपदापर्यंत । सर्व उत्कर्षीं जो विरक्त ॥
तोचि ब्रम्हविद्येसीं अधिकृत । अनासक्त इतरत्र ॥ ७५ ॥
अंगीं विरक्ति न लवलेश । ऐशियासीं ब्रम्हतत्वोपदेश ॥
कोणीही जरीं केला अशेष । काय त्या यश येईल ॥ ७६ ॥
अबाधितब्रम्हबोधन । उत्तमाधिकारिया गृहण ॥
परी मध्यमाधिकारी जन । परंपरे आधीन सर्वदा ॥ ७७ ॥
एका विहंगममार्गसेवन । दुजिया परंपरा सोपान ॥
परी या अनधिकारिया लागून । वावगा शीण ब्रम्हाचा ॥ ७८ ॥
एका आत्म विवेकावाचून । नाहीं निरतिशयप्राप्तिसाधन ॥
हें जरी सत्य वेदांत वचन । तें काय आधीन सर्वांच्या ॥ ७९ ॥
अभ्यास आणि श्रम रोकडे । करूं लागती हाडांची काडें ॥
तयीं तें गुरुकृपा उजियेडें । हातीं चढे हळु हळू ॥ ८० ॥
मी एक ईश्वर मी नियंता । हिरण्यगर्भा जैं चढे अहंता ॥
स्वरूपीं पडे विस्मरणता । प्रादुर्भूतता विश्वाची ॥ ८१ ॥
ब्रम्हाहमस्मीति होतां ज्ञान । ज्ञाता होय स्वरूपीं लीन ॥
तैंच विश्वाभासविसर्जन । श्रुति गर्जन करिते कीं ॥ ८२ ॥
होतां स्वप्नबोधोत्पत्ति । ब्रम्हाकारांतःकरणवृत्ति ॥
ब्रम्हाग्नींत विश्वाची आहुती । होते विभूती सृष्टीची ॥ ८३ ॥

---

१ शास्त्रसंमत क्रमाक्रमानें चालणें. २ शिडी, जिना. ३ प्रकाशानें.
४ सूत्रात्मा (विश्वात्म्याच्या लिंगदेहाचा अभिमानी). ५ राख, लय.